

Õeldakse ikka, et Eesti on mereriik. Mereäärse asukoha ja pika rannajoone tõttu on siinsetel aladel juba ammustest ajast harrastatud mere ja veega seotud tegevusi. Üks tähtsamaid nende seas on kindlasti kalapüük. Selle väljaande eesmärk on anda lugejale teavet peamiste Eesti vetest püütavate kalade ning nende püügiaegade, -kohtade ja -viiside kohta. Nii on iga huviline kursis, millal on õige aeg minna poest või kaluri käest nõutama värsket kohalikku kala.

Kutseline kalapüük ja harrastuspüük

Põhiolemuselt võib Eesti kalapüügi jagada kaheks: kutseliseks kalapüügiks ja harrastuspüügiks.

Kutseliselt püütakse kala kaluri või kalalaeva püügiloa alusel kutseliseks püügiks ette nähtud vahenditega (õngejadad, nakkepüünised, lõkspüünised, kurnpüünised ja traalpüünised). Kutseline püük on äritegevus – sellega tohib tegeleda ainult äriregistris registreeritud ettevõtja, kellel on kutselise kalapüügi luba. **Harrastajad** püüavad kala oma tarbeks. Harrastajana tohib kala püüda igapäev, kes kasutab kalastuskaarti või tasub harrastuskalapüügi õiguse eest. Harrastajal on lubatud püüda avalikuks kasutamiseks mõeldud veekogul harrastuspüügil lubatud vahendiga. **Kalavaru** kaitsmiseks kasutatakse nii kutselisel kui ka harrastuspüügil püügipiiranguid – ülepüügi vältimiseks on kehtestatud kvoodid ja püüki suunatakse keeluaegadega. Piirangud ja eeskirjad aitavad tagada kalavaru jätkusuutliku majandamise ja kalapüügi vastavuse rahvusvahelistele ja riigisisestele õigusaktidele.

Kalur ja kalapüügilaev – kes ja kus püüab?

Suurem osa Eestis püütud kalast saadakse Läänemerest, väiksem osa sisevetest – kohalikest järvedest ja jõgedest.

Kalalaeva kalapüügiloa alusel toimub püük Läänemerel, kus laevaga veetavate traalpüünistega püütakse kilu, räime ja turska. Püük toimub ligikaudu 7 kuul aastas, olenevalt ilmastikust: soojadel suvekuudel ja jäisel talvel jäävad laevad sadamasse. Traallaevade püügireisid kestavad tavaliselt mitu tundi või päeva ja püütavad kalakalagused on suured. Laevad on varustatud trümmide või konteineritega ning jääga, et kala pärast püüki kohe maha jahutada. See on oluline kala kvaliteedi säilimiseks.

Kalur püüab oma saaki kas rannikumeres või siseveekogudel. Peamised püügikalad on ahven, koha, latikas, haug, särg, lest, hõbekoger ja jõesilm. Enamikku kalaliike püütakse aastaringsest, kuid püügiperioodi pikkus sõltub kehtestatud kvootide täitumisest. Kevadeti, peamiselt aprillis ja mais püüavad rannakalurid kastmõrdadega ka räime. See on õige aeg kohalikult kalurilt värsket räime ostmiseks, sest mörrast välja võetud ja kiiresti kaldale toodud kala on parima kvaliteediga. Lisaks räimele saab rannikumerest kevadel meritinti, suvekuudel ja sügisel lesta, mais-juunis tuulehaugi. Hinnatud mageveekalu püüavad kalurid Võrtsjärvel, Narva jõel ja veehoidlas, Emajõel ning teistes väiksemates järvedes-jõgedes. Kõige olulisem sisevete püük toimub Eestis aga Peipsi, Lämmi- ja Pihkva järvest. Olenevalt püügiajast ja liigist kasutatakse erinevaid püügivahendeid; olulisemad on mörrad, nakkevõrgud ja põhjanoot ehk mutnik. Suvel käiakse järvel paatidega; talvel, kui jääkate on piisavalt paks, saab järvele minna jalgsi, saani või koguni autoga. Jääl käies tuleb kindlasti olla kursis ilmatega ja piirivalve informatsiooniga jääolude ja jääle lubamise kohta. Järgnevas tabelis on välja toodud Eesti peamised püügikalad, nende püüdmiseks kasutatavad püügivahendid ja aeg, millal iga liigi püük on intensiivsem.

PÖLLUMAJANDUS-
MINISTEERIUM

Eesti vete kalad
püügiajad
püügikohad
püügiviisid

KALA LIIK	PÜÜGIVAHEND	PÜÜGIKOHT	PEAMINE PÜÜGIAEG	MÄRKUSED
RÄIM	traalpüünis (kalalaeva püük), kastmörd, võrk (kaluri püük)	Läänemeri, sh rannikumeri ja Liivi laht	jaanuar–aprill ja september–detsember (kalalaeva püük), aprill–mai (kaluri püük)	<i>Kalalaevad käivad püügil siis, kui ilmastikuolud soosivad (pole jääkatet, torme) ja kui vesi pole liiga soe (suvekuudel); kalurid püüavad rannikumeres tavaliselt kevadeti, väike osa püügikvooti jääb ka septembrisse-oktoobrisse.</i>
KILU	traalpüünis (kalalaeva püük)	Läänemeri	jaanuar–aprill ja september–detsember	<i>Kilu püütakse vaid traaleriga, sest kalaparved liiguvad rannikumerest kaugemal.</i>
AHVEN	ääre- või avaveemörd, mörd mõrrajadas, põhjanoot	rannikumeri, siseveed	aprill–oktoober	<i>Püügiperioodi kestus sõltub kvoodi täitumise kiirusest.</i>
LEST	ääre- või avaveemörd, nakke- või raamvõrk kaldast kaugemal kui 1 km, lestanoot	rannikumeri	aastaringelt	<i>Kõige suuremad saagid ja rammusam kala püütakse augustis ja septembris.</i>
KOHA	nakke- või raamvõrk kaldast kaugemal kui 1 km, põhjanoot, mörd mõrrajadas, ääre- või avaveemörd	siseveed, rannikumeri	aastaringelt	<i>Püük nakke- või raamvõrkudega kaldast kaugemal kui 1 km on keelatud 6. mai – 31. august.</i>
HAUG	nakke- või raamvõrk kaldast kaugemal kui 1 km, põhjanoot, mörd mõrrajadas, ääre- või avaveemörd	siseveed, rannikumeri	aastaringelt	<i>Püügikeeluaeg 15. aprill – 15. mai.</i>
LATIKAS	nakke- või raamvõrk kaldast kaugemal kui 1 km, põhjanoot, mörd mõrrajadas, ääre- või avaveemörd	siseveed, vähem rannikumeri	aastaringelt	<i>Püügikeeluaeg 15. aprill – 15. juuni.</i>
LINASK	mörd mõrrajadas	siseveed, rannikumeri	aastaringelt	<i>Püügikeeluaeg 20. juuni – 20. juuli.</i>
LUTS	mörd mõrrajadas, ääre- või avaveemörd	siseveed, rannikumeri	peamine püügikuu mai, püünisesse satub aprillist augustini	<i>Liigile on kehtestatud kvoot, aga püütakse peamiselt kaaspüügina (satub võrku teise kalaliigiga koos). Püügikeeluaeg 10. jaanuar – 10. veebruar.</i>
PEIPSI SIIG	nakke- või raamvõrk kaldast kaugemal kui 1 km, mörd mõrrajadas	Peipsi järv, Lämmijärv, Saadjärv	võrkudega jaanuarist veebruarini, mõrraga septembris	<i>Püügikeeluaeg 1. november – 30. november.</i>
PEIPSI TINT	tindimörd	Peipsi järv	aprill–mai	<i>Viimastel aastatel on püügikvoot eraldatud ainult teaduspüügiks (kalapüük eriotstarbeks).</i>
RÄÄBIS	mörd mõrrajadas, ääre- või avaveemörd	Peipsi järv, Saadjärv	juuni keskpaigast juulini	<i>Ajalooliselt on peamine püügivahend olnud kastmörd, kuid seoses probleemidega püügiõiguste jagamisel on viimastel suvedel rääbist kastmõrraga püütud ainult teaduslikul eesmärgil.</i>
SÄRG	mörd mõrrajadas, ääre- või avaveemörd, nakkevõrk kaldast kaugemal kui 1 km, põhjanoot		märts–mai ja september–oktoober	<i>Kevadeti ja sügiseti püütakse särge ka traditsioonilise kuivatatud kala valmistamiseks.</i>
TUULEHAUG	kastmörd, avaveemörd	rannikumeri	mai–juuni	<i>Läänemeres viibib tuulehaug lühikest aega, siis, kui tuleb magedamasse vette kudema.</i>
MERISIIG	võrk	rannikumeri	aastaringelt	<i>Siiga tarvitatakse palju soolatult, kuna siia liha on õrn ja keskmisest rasvasem ning väga maitsev.</i>
MERIFORELL	võrk	rannikumeri	aastaringelt, vähem juunist augustini	<i>Sügiseti on erinevatel jõgedel meriforelli kudemise ajaks kehtestatud püügikeelud.</i>
ANGERJAS	nakkevõrk, ääre- või avaveemörd	Võrtsjärv, vähem teised siseveekogud	mai–november	<i>Eesti peamine angerjapüügi piirkond on Võrtsjärv, kuhu kalurid on liiki aastaid ka asustanud.</i>